

Folkhälsomyndigheten

Remissyttrande

Mottagare

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia s.fs@regeringskansliet.se

Handläggare

Enheten för juridik
Anne-Lie Magnusson

Datum

2021-12-20

Vårt ärendenummer

05076-2021

Ert ärendenummer

S2021/07875

Vaccinationsbevis på serveringsställen och i andra verksamheter, smittskyddsåtgärder i långväga kollektivtrafik och förlängning av begränsnings- och serveringsförfordningarna

Sammanfattning

Folkhälsomyndigheten tillstyrker regeringens förslag att ha en beredskap för att kunna möjliggöra vaccinationsbevis som smittskyddsåtgärd i fler verksamheter, med följande kommentarer:

- Vaccinationsbevis behöver i nuläget alltid kombineras med andra smittskyddsåtgärder.
- Myndigheten ser utifrån aktuellt läge inte vaccinationsbevis som en lämplig smittskyddsåtgärd på platser för fritids- och kulturverksamhet samt i kollektivtrafiken.
- Åldersgränsen för vaccinationsbevis bör fortsatt vara 18 år.

Folkhälsomyndigheten tillstyrker förslagen om att förlänga förordningen (2020:527) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen och förordningen (2021:8) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19.

Folkhälsomyndighetens kommentarer

3 Vaccinationsbevis

Folkhälsomyndigheten tillstyrker regeringens förslag att ha en beredskap för att kunna möjliggöra vaccinationsbevis som smittskyddsåtgärd i fler verksamheter. Dock ser myndigheten att det kan vara mer problematiskt att använda

vaccinationsbevis i vissa verksamheter. Myndigheten redogör för det under respektive rubrik.

Myndigheten anser att det nuvarande epidemiologiska läget, inklusive kunskapen om omikronvarianten, medför att vaccinationsbevis behöver kombineras med andra smittskyddsåtgärder för att minska risken för smittspridning i tillräcklig utsträckning. Det innebär att vaccinationsbevis redan i steg 2 i regeringens åtgärdsplan för införande av smittskyddsåtgärder ensamt inte är en tillräcklig smittskyddsåtgärd.

3.3 Ytterligare förutsättningar för användningen av vaccinationsbevis

3.3.2 Undantag för barn och för personer som av medicinska skäl inte bör vaccinera sig mot covid-19

Barn, unga och vaccinerade vuxna har mycket låg risk för allvarlig sjukdom till följd av covid-19. Smittspridning i dessa grupper är därför mindre allvarlig än smittspridning bland ovaccinerade vuxna. Barn och unga har inte heller alltid möjlighet att själva besluta om vaccination. Om det blir aktuellt att införa krav på vaccinationsbevis på serveringsställen och i andra verksamheter anser Folkhälsomyndigheten med hänsyn till att barn- och unga har lägre risk för allvarlig sjukdom och för barnets bästa att det är lämpligt att åldersgränsen för vaccinationsbevis är 18 år.

3.5 Platser för fritids- och kulturverksamhet

Särskilt om rätten till kultur- och fritidsaktiviteter

Även om barn undantas från krav på vaccinationsbevis så kan användandet av vaccinationsbevis medföra konsekvenser för barn. Det är viktigt, särskilt för barn, att få möjlighet att kunna ta del av kultur- och fritidsaktiviteter. Som regeringen lyfter kan barn som är i behov av stöd från ovaccinerade vuxna riskera att inte kunna delta i dessa verksamheter. Smittskyddsåtgärder behöver vara proportionerliga mot riskerna med smittspridningen, sett ur ett bredare folkhälsoperspektiv, och vara utformade för att ge bäst effekt i det aktuella läget. Särskilt viktigt är att beakta barnets perspektiv och barnets bästa samt barns rätt till likabehandling och ickediskriminering. Åtgärder för att begränsa smittspridningen i barns miljöer kan få allvarliga och långtgående negativa konsekvenser för deras fysiska och psykiska hälsa. Med beaktande av barnets bästa ser myndigheten utifrån aktuellt läge att andra smittskyddsåtgärder än vaccinationsbevis är mer lämpliga i dessa miljöer vid en ökad smittspridning.

4 Smittskyddsåtgärder i långväga kollektivtrafik

4.1 Det bör finnas en beredskap för att återinföra krav på smittskyddsåtgärder i viss långväga kollektivtrafik

Folkhälsomyndigheten tillstyrker förslaget om att det bör finnas en beredskap för att återinföra krav på smittskyddsåtgärder i långväga trafik. Dock anser

myndigheten att regeringen även bör förbereda för en bestämmelse i begränsningsförordningen som närmare preciserar begränsning av antalet passagerare. Ett alternativ till användning av vaccinationsbevis blir troligen begränsning av antal passagerare, ett exempel som regeringen också tar upp i promemorian. Att begränsa antalet passagerare anser myndigheten vara en så pass ingripande åtgärd som inte bör ligga på en myndighet att besluta om.

4.2 Det bör finnas en möjlighet att använda vaccinationsbevis i viss långväga kollektivtrafik

Folkhälsomyndigheten ser en problematik med att tillämpa vaccinationsbevis i långväga kollektivtrafik. Kontroll av vaccinationsbevis vid inpassage kan, såsom regeringen konstaterar, vara svår att genomföra vid tågresa med många dörrar för påstigning. Om det ska ske vid biljettkontroll under resans gång uppstår frågan vad tågpersonalen ska göra om det visar sig att passageraren inte har ett godkänt vaccinationsbevis eller omfattas av ett undantag.

4.3 Användning av vaccinationsbevis i viss långväga kollektivtrafik är förenligt med regeringsformen, Europakonventionen och EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna

Tillämpning av vaccinationsbevis innebär att vissa grupper utesluts från att resa kollektivt längre sträckor.

Ovaccinerade personer (förutom de som är undantagna) begränsas att fritt förflytta sig med kollektivtrafik längre sträckor. Det innebär även att barn som är i behov av vuxet sällskap vid resa exkluderas om den vuxne är ovaccinerad. Det exempel som regeringen lyfter om båttrafik mellan öar är inte representativt i hela landet. Den som bor i inlandet kan behöva förflytta sig med kollektiva färdmedel, där buss och tåg är de enda valbara alternativen, och sträckorna inte sällan överstiger 150 kilometer. Även om det är under en begränsad tid anser myndigheten att det är en åtgärd som kan få stora konsekvenser för den enskilde. Det bör därför starkt övervägas om den negativa ekonomiska effekten som kan uppstå för kollektivföretagen om antalet passagerare begränsas är mer rimlig än den begränsning det kan få för den enskilde.

Det är även viktigt att personer som är vaccinerade med det totala antal doser som gäller i Sverige, men som för närvarande inte kan få ett giltigt vaccinationsbevis, ges möjlighet till detta om det blir aktuellt att införa vaccinationsbevis för fler verksamheter än idag. Detta gäller särskilt en sådan samhällsviktig funktion som kollektivtrafiken utgör. Myndigheten ser utifrån aktuellt läge därför i nuläget inte vaccinationsbevis som en lämplig smittskyddsåtgärd i kollektivtrafiken.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Karin Tegmark Wisell. I den slutliga handläggningen har avdelningschefen Anders Tegnell, avdelningschefen Britta Björkholm, tillf. avdelningschefen Andreas Bråve och chefsjuristen Bitte Bråstad deltagit. Utredaren Anne-Lie Magnusson har varit föredragande.

Enligt Folkhälsomyndighetens beslut

Anne-Lie Magnusson